

เอกสารประกอบการบรรยาย

เรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศทางสาธารณสุข

โดย

**สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
กระทรวงสาธารณสุข**

แนวคิดการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศด้านสาธารณสุข

ความสำคัญของระบบข้อมูลต่อการพัฒนางานสาธารณสุข

ระบบข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนางานสาธารณสุข ทั้งในด้านการรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การควบคุม ป้องกันโรคและการฟื้นฟูสภาพ สาธารณสุขต่าง ๆ โดยมากได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูล (data) ทั้งจากแหล่งปฐมภูมิและแหล่งทุติยภูมิ ซึ่งข้อมูลที่ได้จะต้องนำมาจัดระบบสารสนเทศ (management information system : MIS) ให้เป็นหมวดหมู่ที่ง่ายและสะดวกในการนำไปใช้ในการตัดสินใจเพื่อพัฒนางานสาธารณสุขต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ระบบข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศมีความสำคัญต่อการพัฒนางานสาธารณสุขอย่างยิ่ง ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การใช้ระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพของงานสาธารณสุข การมีระบบสารสนเทศในงานสาธารณสุขที่ดีนั้น จะช่วยในการปฏิบัติการประจำได้ดีและรวดเร็วยิ่งขึ้น ทั้งในเรื่องการรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมป้องกันโรคและการฟื้นฟูสภาพ หน่วยงานสาธารณสุขจำเป็นต้องมีข่าวสารที่ถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา เพื่อนำมาพัฒนาประสิทธิภาพงานสาธารณสุขให้ดียิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่เป้าหมายให้ประชาชนมีสุขภาพดีรวมถึงการให้บริการต่าง ๆ ต้องครอบคลุมพื้นที่และประชากรในเขตรับผิดชอบ ดังนี้

1.1 ด้านการรักษาพยาบาล ประชาชนที่มารับการรักษาพยาบาลทุกคนควรจะได้รับบริการที่มีประสิทธิภาพ คือ รวดเร็วไม่รอนาน ผู้ให้บริการทุกคนควรจะทำทราบข้อมูล เช่น ประวัติผู้มารับบริการที่มีความถูกต้องในการรักษาพยาบาล การให้ความเสมอภาคแก่ผู้มารับบริการทุกคน การให้บริการด้านการรักษาพยาบาล เช่น การให้บริการโดยหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลจะได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงเช่นกัน เป็นต้น

1.2 ด้านการส่งเสริมสุขภาพ เป็นการให้บริการทางด้านอนามัยเด็ก อนามัยมารดา หญิงมีครรภ์ ผู้สูงอายุ การวางแผนครอบครัว โดยมีเป้าหมายเพื่อต้องการส่งเสริมสุขภาพให้ประชาชนทุกคนทุกกลุ่มอายุในเขตพื้นที่รับผิดชอบ รวมถึงผู้มารับบริการที่สถานพยาบาลนั้น ๆ มีสุขภาพแข็งแรง มีสุขภาพจิตที่ดีปราศจากโรคภัยไข้เจ็บมาเบียดเบียน ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น เช่น ประวัติครอบครัว ข้อมูลการเจ็บป่วย ข้อมูลการดูแลสุขภาพ จำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย เป็นต้น

1.3 ด้านการควบคุมป้องกันโรค เป็นการให้บริการทางด้านการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ โดยการให้วัคซีนต่าง ๆ ป้องกันให้ไม่เกิดโรคที่ป้องกันได้ หรือทำให้ร่างกายมีภูมิคุ้มกัน ข้อมูล

ข่าวสารที่ต้องการ เช่น ประวัติการให้ภูมิคุ้มกันโรค ข้อมูลการเจ็บป่วยต่าง ๆ และการได้รับการรักษาพยาบาล จำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมายในเขตพื้นที่รับผิดชอบ รวมถึงผู้มารับบริการในสถานพยาบาลนั้น ๆ เป็นต้น

1.4 **ด้านการฟื้นฟูสภาพ** หลังจากได้รับการรักษาแล้ว ผู้ป่วยจะต้องได้รับการฟื้นฟูทั้งร่างกายและจิตใจ เช่น ผู้ป่วยโรคอัมพาต ผู้ป่วยโรคเอดส์ ผู้ป่วยโรคหัวใจ ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น เช่น ประวัติครอบครัว ประวัติการเจ็บป่วย ข้อมูลการรักษาพยาบาล จำนวนผู้ป่วยที่จะต้องได้รับการฟื้นฟูสภาพทั้งในสถานพยาบาลและในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เป็นต้น

2. **การใช้ระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริหารงานสาธารณสุข** การสร้างระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานสาธารณสุข มีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการของนักบริหาร ช่วยให้ผู้บริหารสามารถหาข่าวสารได้ทันเวลาเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ วางแผน ควบคุมกำกับกิจกรรมสาธารณสุข ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานสาธารณสุข จะช่วยให้ผู้บริหารทราบถึงปัญหาสาธารณสุขรวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานได้ ซึ่งจะต้องตัดสินใจแก้ไขปัญหานั้นให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นอยู่ กระทรวงสาธารณสุขมีการใช้ระบบสารสนเทศในงานสาธารณสุข ดังนี้

2.1 **ด้านการวางแผน** จะต้องนำข้อมูลข่าวสารที่ต้องการมาประยุกต์อย่างมีหลักเกณฑ์ เพื่อจะนำไปสู่การตัดสินใจและใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวางแผนนั้นจะต้องมีเครื่องมือที่จัดหาจากกระเบียนและรายงาน การสำรวจ/การวิจัย ซึ่งจะต้องมีการกำหนดความต้องการข้อมูลก่อนจึงจะได้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ จากนั้นจะต้องมีระบบการไหลเวียนของข้อมูลที่ดี

2.2 **ด้านการควบคุมกำกับงาน** โดยทั่วไปองค์กรจะใช้ผังปฏิบัติงานประจำ การนิเทศและติดตามการปฏิบัติงานซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาค่าทันเวลา รวมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วย

2.3 **ด้านการบริหารงานบุคคล** ผู้บริหารจะต้องมีข้อมูลข่าวสารเพื่อใช้ในการพิจารณาตัดสินใจ เช่น การเลื่อนตำแหน่ง พิจารณาความดีความชอบ การสอบคัดเลือก การดำเนินการทางวินัย การลงโทษ เป็นต้น

2.4 **ด้านการบริหารงบประมาณ** ต้องมีข้อมูลด้านการเงิน การบัญชีและการพัสดุ

3. **การใช้ระบบสารสนเทศเพื่อตรวจสอบการบริหารงานสาธารณสุข** ระบบสารสนเทศเพื่อใช้ในการตรวจสอบการบริหารงานสาธารณสุข จะต้องเป็นสารสนเทศที่มีความถูกต้อง มีคุณภาพและสอดคล้องกับการบริหารงานสาธารณสุขอาจเป็นทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เกี่ยวข้องกับปัจจัยแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยรวม การบริหารงานสาธารณสุขจำเป็นต้องมีสารสนเทศเพื่อตรวจสอบให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

3.1 ด้านการวางแผน เช่น กฎหมายหรือระเบียบราชการที่มีผลกระทบต่อการทำงานโดยตรง แนวโน้มของประชากร สภาพเศรษฐกิจและสังคม

3.2 ด้านการควบคุมกำกับงาน ต้องเป็นสารสนเทศที่ใช้ในการตรวจสอบดูแลการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงาน

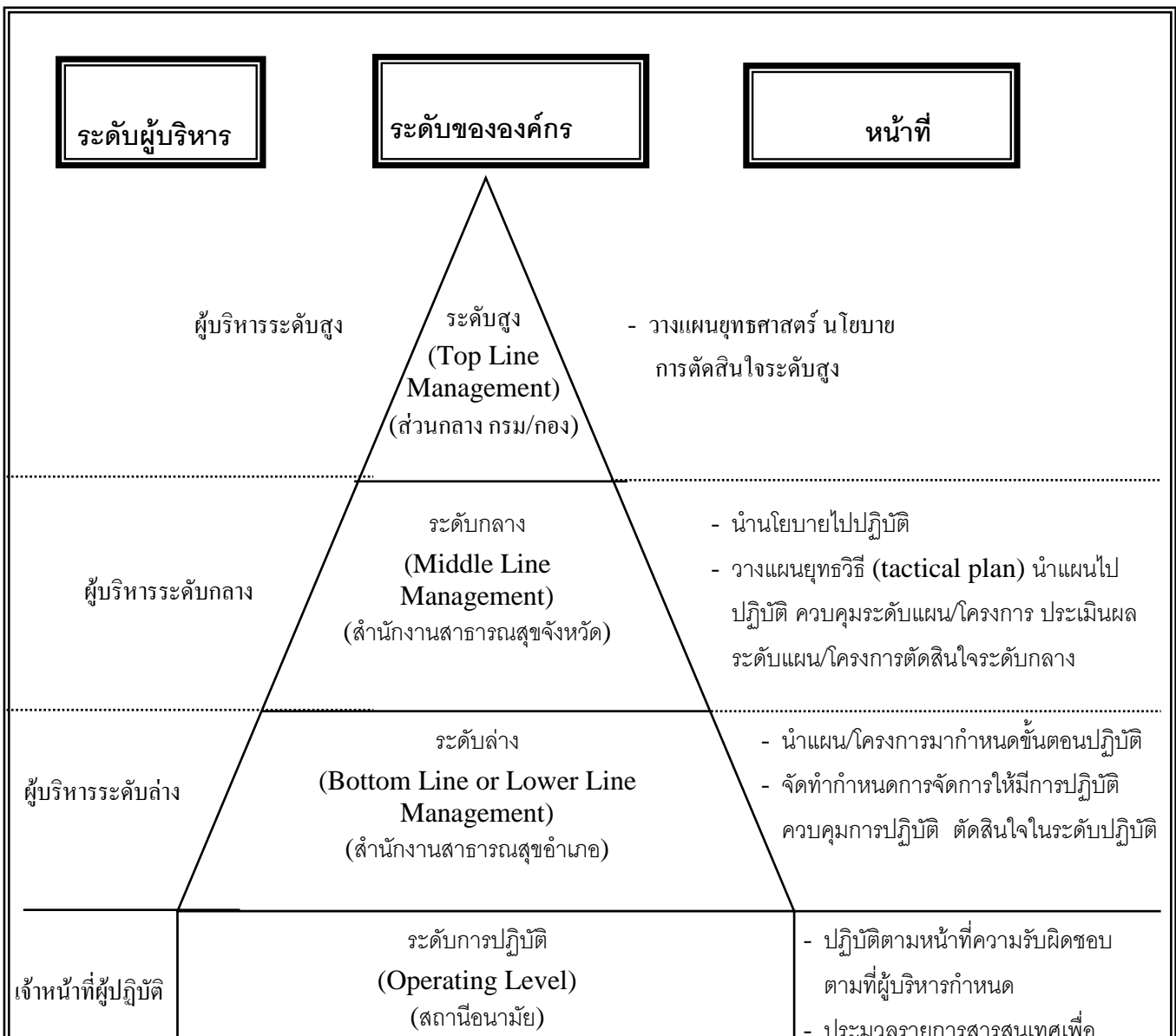
3.3 ด้านการบริหารงานบุคคล เช่น สารสนเทศเกี่ยวกับกฎเกณฑ์การปฏิบัติงาน ระเบียบต่าง ๆ เป็นต้น

3.4 ด้านการบริหารงบประมาณ เช่น กฎระเบียบ การเงิน การคลังและการพัสดุ รายงานการรับจ่ายเงินแผ่นดิน

การใช้ข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศในการพัฒนางานสาธารณสุข

ความสัมพันธ์ในระดับต่าง ๆ ของระบบสารสนเทศ

การใช้ระบบข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศในการบริหารสาธารณสุขในแต่ละระดับมีความแตกต่างกัน ซึ่งระบบการจัดหาข่าวสารจะต้องผลิตข้อมูลข่าวสารเพื่อสนับสนุนและให้สอดคล้องกับการบริหารและการปฏิบัติในระดับต่าง ๆ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

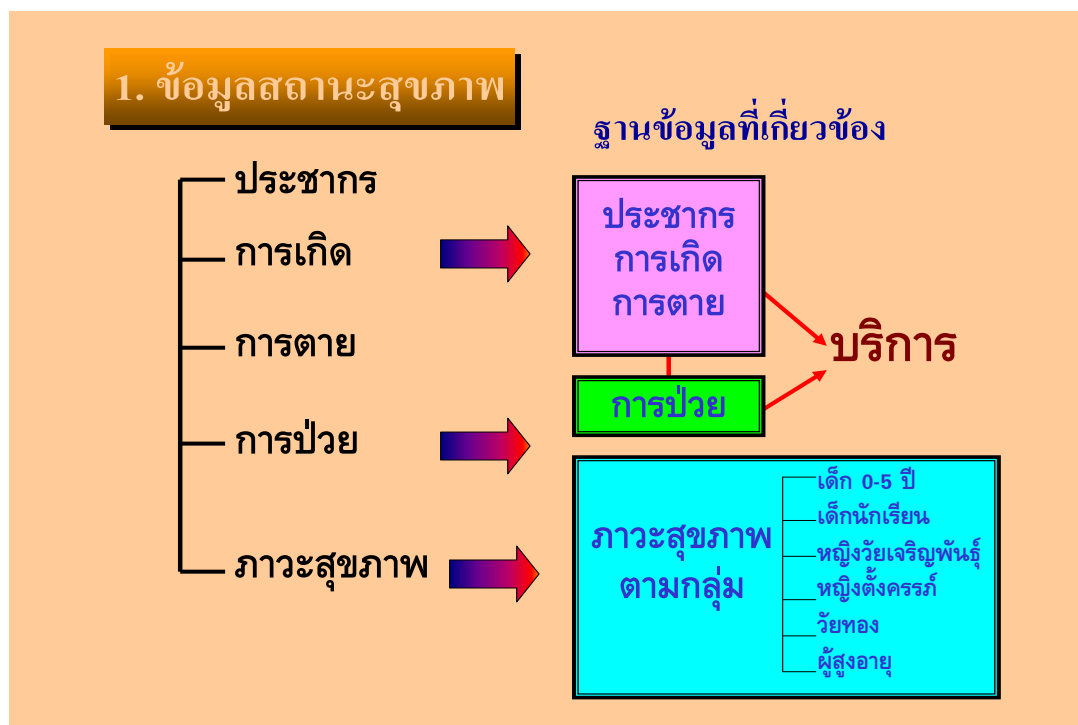
ข้อมูลข่าวสารที่ต้องการใช้ในการบริหารงานสาธารณสุข ในแต่ละระดับมีความแตกต่างกัน เช่น ระดับปฏิบัติการ ต้องการทราบข้อมูลโดยละเอียดเกี่ยวกับผู้รับวัคซีนเพื่อคอยติดตามการให้บริการในครั้งต่อไป ผู้บริหารระดับล่างต้องการทราบจำนวนทั้งหมดของผู้รับวัคซีนเพื่อคอยควบคุมกำกับงาน การนิเทศงานได้อย่างถูกต้อง เป็นต้น

ผู้บริหารระดับกลาง ต้องการทราบว่า อัตราการเกิด โรคที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีนนั้นลดลงหรือไม่ ข้อมูลนี้จะนำมาใช้ในการวางแผนยุทธวิธีควบคุมประเมินผลและจัดสรรทรัพยากร

ผู้บริหารระดับสูงต้องการทราบว่าข่าวสารที่เป็นเครื่องชี้วัดถึงผลกระทบต่อประชาชนในภาพรวม เช่น อัตราการเกิด อัตราการตาย เป็นต้น เพื่อนำมากำหนดนโยบายเพื่อใช้ในการวางแผนยุทธศาสตร์และตัดสินใจระดับสูง

ประเภทของข้อมูลข้อมูลข่าวสารและสารและสารสนเทศสาธารณสุข

ข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศสาธารณสุข 3 ประเภท ได้แก่

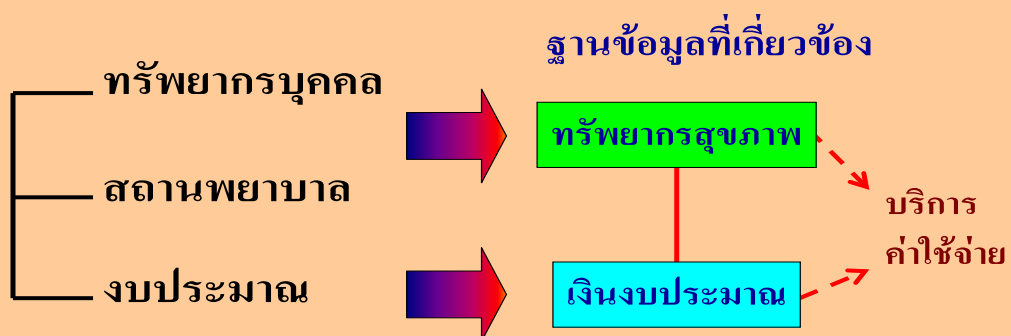

2. ข้อมูลบริการสุขภาพ

- การให้บริการรักษาพยาบาล
- การให้สุขศึกษา
- การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค
- การส่งเสริมสุขภาพต่างๆ
- การตรวจวิเคราะห์ต่าง ๆ

ใช้สำหรับประเมินการทำงานของ
เจ้าหน้าที่ในชุมชน

3. ข้อมูลทรัพยากรสุขภาพ

แนวคิดของระบบข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศทางสาธารณสุข

1. สถานการณ์ระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ

ระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ (Health Information System) มีความสำคัญต่อการกำหนดทิศทางนโยบายสุขภาพ ที่อาศัยหลักฐานเพื่อการกำหนดนโยบายสุขภาพ (Evidence-based policy making) ที่สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพ และแนวโน้มทิศทางของปัญหาสุขภาพในอนาคต รวมทั้งยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบบริการสุขภาพ และการจัดการกับปัญหาสุขภาพเฉพาะต่างๆ ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาและวิธีการในการจัดการกับปัญหาและเพิ่มคุณภาพบริการให้ดีขึ้นได้นอกจากนี้การมีข้อมูลข่าวสารสุขภาพที่ดี จะช่วยในการติดตามประเมินผลระบบสุขภาพ เพื่อการปรับปรุงระบบสุขภาพให้สามารถบรรลุเป้าหมายทางสุขภาพที่ดีได้ในอนาคต

ระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพในปัจจุบัน นับว่ามีการจัดเก็บในหลายระบบด้วยกัน ซึ่งทำให้ประเทศไทยมีข้อมูลข่าวสารสุขภาพที่จำเป็นในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังประสบปัญหาบางประการ ที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยประเด็นปัญหาต่างๆดังกล่าว ประกอบด้วย

1) การขาดกลไก และทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง

โดยยังขาดกลไกที่สำคัญ ได้แก่ กลไกด้านนโยบาย กลไกการประสานงานเพื่อการบูรณาการระบบข้อมูล กลไกสนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูล และกลไกการกำหนดมาตรฐานด้านข้อมูล ซึ่งอาจจะต้องใช้กลไกทางกฎหมาย หรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับปัญหาด้านทรัพยากร ได้แก่ การขาดบุคลากรด้านข้อมูลข่าวสาร และการขาดศักยภาพของบุคลากร ในการจัดการข้อมูล วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล และการสื่อสารด้านข้อมูล รวมทั้งปัญหาการขาดระบบงบประมาณที่สนับสนุนการพัฒนา ระบบ และการจัดเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะงบประมาณสำหรับการสำรวจทางสุขภาพที่จำเป็น

2) การมีระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ ที่ยังขาดคุณภาพ ไม่ครอบคลุม และมีความซ้ำซ้อน

ระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพในปัจจุบัน ยังมีปัญหาด้านคุณภาพและความครอบคลุมของข้อมูล ได้แก่ (1) ความไม่ครบถ้วนของข้อมูลทารกตาย มารดาตาย และความไม่ถูกต้องของข้อมูลสาเหตุการตาย (2) ความไม่ทันเวลาและความไม่ครอบคลุมของการรายงานโรคที่ต้องเฝ้าระวัง โดยเฉพาะจากภาคเอกชน (3) ปัญหาด้านการออกแบบและความไม่ครอบคลุมของระบบข้อมูลโรคเรื้อรังและการบาดเจ็บ (4) ความไม่ครอบคลุมของข้อมูลบริการสุขภาพ โดยเฉพาะจากภาคเอกชน (5) ความไม่ครอบคลุมและความไม่ต่อเนื่องของข้อมูลบริการด้านส่งเสริมสุขภาพ (6) ความไม่ทันสมัยและความไม่ครอบคลุมของข้อมูลทรัพยากรสุขภาพ (7) ความไม่ถูกต้องและความไม่ครอบคลุมของข้อมูลค่าใช้จ่ายสุขภาพ (8) ความซ้ำซ้อนและความไม่ต่อเนื่องของข้อมูลการสำรวจทางสุขภาพ

3) การขาดระบบจัดการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ

ปัญหาการจัดการข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ (1) การขาดระบบการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลในระดับฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานผู้จัดเก็บข้อมูล ทั้งภายในและภายนอกกระทรวงสาธารณสุข อย่างเป็นระบบ (2) การขาดระบบการส่งต่อข้อมูลและป้อนข้อมูลกลับ ที่มีประสิทธิภาพ (3) การขาดระบบการจัดการคลังข้อมูล (Data warehouse) ที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมระบบข้อมูลต่างๆอย่างครบถ้วน (4) การขาดระบบวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม และพร้อมสำหรับการใช้ประโยชน์

4) การขาดกลไกการใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่เป็นระบบ

ปัญหาการใช้ประโยชน์จากข้อมูล อาจเกิดจากการที่ผู้ใช้ข้อมูล ไม่เข้าใจประโยชน์ของข้อมูลข่าวสารที่จะช่วยในการตัดสินใจ รวมทั้งผู้จัดทำข้อมูลก็อาจจะไม่เข้าใจรูปแบบของข้อมูลที่เหมาะสมสำหรับการใช้ประโยชน์ในระดับต่างๆ ทำให้ขาดการจัดการข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมกับการใช้ และขาดแรงจูงใจด้านการใช้ประโยชน์ ที่จะผลักดันให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของข้อมูลที่ดี โดยแรงจูงใจด้านการใช้ประโยชน์ ประกอบด้วย การใช้เพื่อการวางแผนนโยบายและแผน การใช้เพื่อการจัดสรรทรัพยากร การใช้เพื่อปรับปรุงบริการและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ และการใช้เพื่อการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย รวมทั้งการใช้เพื่อการขับเคลื่อนด้านสุขภาพของภาคประชาชน

ปัญหาต่างๆดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของภาคีที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ใช้ข้อมูล และผู้จัดทำข้อมูล ซึ่งจะประกอบด้วย กระทรวงสาธารณสุข กองทุนด้านสุขภาพ กระทรวงอื่นๆ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สถานพยาบาลภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งภาคประชาชน โดยต้องมีกลไกการสนับสนุน ทั้งด้านงบประมาณและด้านวิชาการ ที่เพียงพอและเหมาะสม ประกอบกับการมีบุคลากรที่มีศักยภาพ ภายใต้การจัดการที่เป็นระบบและต่อเนื่อง และมีการประสานความร่วมมือกัน ทั้งแบบที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ โดยอยู่ในรูปแบบของเครือข่าย เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาระบบร่วมกัน

2. เป้าหมายหลักของการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศสาธารณสุข

ทิศทาง

- 1) พัฒนากลไกการบูรณาการระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ และกลไกสนับสนุนการพัฒนาระบบข้อมูลที่เหมาะสม
- 2) พัฒนาระบบจัดเก็บข้อมูลที่สำคัญให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ครอบคลุม ต่อเนื่อง และทันสมัย
- 3) พัฒนาระบบการจัดการข้อมูลให้มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อการใช้ประโยชน์ ทั้งในระดับประเทศ และระดับพื้นที่
- 4) พัฒนาระบบที่เอื้อและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในระดับต่างๆ

เป้าหมาย

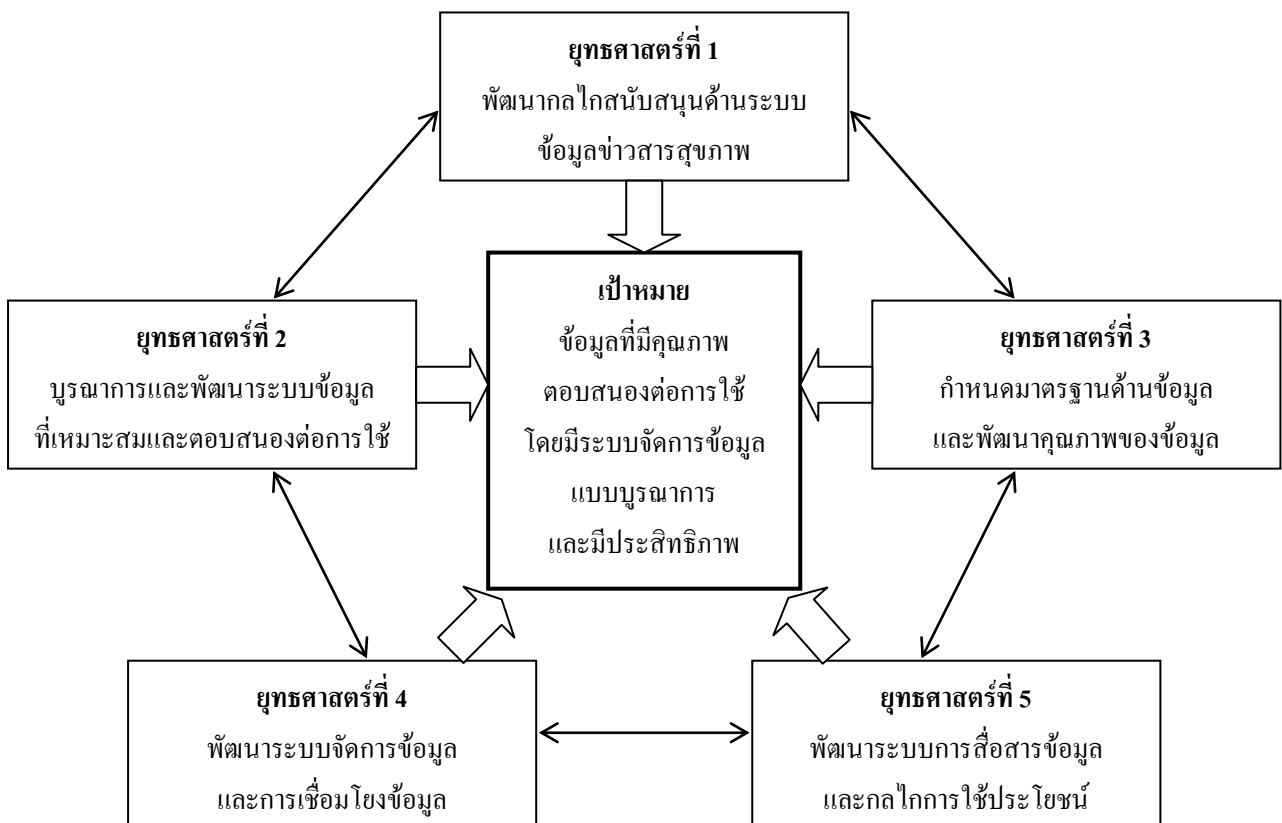
- 1) มีฐานข้อมูลสุขภาพ ที่มีคุณภาพ ครอบคลุม ต่อเนื่อง และทันสมัย

- 2) มีระบบจัดเก็บข้อมูลที่บูรณาการ และมีการสนับสนุนซึ่งกันและกัน
- 3) มีระบบจัดการฐานข้อมูล ที่มีประสิทธิภาพ
- 4) มีกลไกสนับสนุนระบบข้อมูลที่เพียงพอและเหมาะสม

3. กรอบแนวคิดการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศสาธารณสุข

กรอบแนวคิดการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศสาธารณสุข ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ ยุทธศาสตร์พัฒนากลไกสนับสนุน ยุทธศาสตร์บูรณาการและพัฒนาระบบข้อมูล ยุทธศาสตร์กำหนดมาตรฐานและพัฒนาคุณภาพข้อมูล ยุทธศาสตร์พัฒนาระบบจัดการและเชื่อมโยงข้อมูล และยุทธศาสตร์พัฒนาระบบสื่อสารและกลไกการใช้ประโยชน์ โดยทั้ง 5 ยุทธศาสตร์ มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน และส่งผลต่อเป้าหมาย ก็คือ การมีข้อมูลที่มีคุณภาพ ตอบสนองต่อการใช้ประโยชน์ โดยมีระบบจัดการข้อมูลแบบบูรณาการและมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศสาธารณสุข

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนากลไกสนับสนุนด้านระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างกลไกการสนับสนุนการพัฒนา ระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพที่มีความต่อเนื่อง ประกอบด้วย กลไกด้านนโยบาย กลไกความร่วมมือและเครือข่าย กลไกทางกฎหมายและข้อตกลง กลไกด้านทรัพยากรบุคคลและงบประมาณ ทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่

เป้าหมาย

- 1) มีกลไกที่รับผิดชอบด้านนโยบายและแผนด้านระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพระดับประเทศ และระดับพื้นที่ ที่ทำหน้าที่เชื่อมประสานแผนการพัฒนา ระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพอย่างต่อเนื่อง
- 2) มีกลไกประสานความร่วมมือระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้อง ในด้านระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ ทั้งในระบบข้อมูลภาพรวม ระบบข้อมูลเฉพาะ และระบบข้อมูลระดับพื้นที่ โดยอาศัยการทำงานแบบเครือข่าย
- 3) มีการจัดทำกฎหมายหรือข้อตกลงที่สำคัญ เพื่อให้การดำเนินงานด้านข้อมูลข่าวสารสุขภาพ มีความสอดคล้องและมีมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งเกิดการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน
- 4) มีการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านข้อมูลข่าวสารสุขภาพที่เพียงพอกับการทำงานระดับชาติ และระดับพื้นที่
- 5) มีการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อการดำเนินงานด้านระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพที่เพียงพอและต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การบูรณาการและพัฒนาระบบข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อตอบสนองต่อการใช้

วัตถุประสงค์

เพื่อการบูรณาการและพัฒนาระบบข้อมูลที่สำคัญ ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการในการใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม โดยการพัฒนากลไกการกำหนดความต้องการและดัชนีชี้วัดสุขภาพที่สำคัญ และการออกแบบระบบข้อมูลที่สอดคล้องกับความต้องการ โดยมีการบูรณาการระบบข้อมูล ให้มีการเอื้อหรือตรวจสอบซึ่งกันและกัน และมีความเข้าซอันท่าที่จำเป็น ทั้งนี้การออกแบบระบบข้อมูลจะมีเป้าหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ และน่าเชื่อถือมากที่สุด

เป้าหมาย

- 1) มีกระบวนการกำหนดความต้องการด้านข้อมูลข่าวสาร และการกำหนดชุดดัชนีชี้วัดสุขภาพ ในระดับต่างๆ ทั้งดัชนีชี้วัดในภาพรวม ดัชนีชี้วัดเฉพาะประเด็น และดัชนีชี้วัดระดับพื้นที่

- 2) มีระบบข้อมูลสถิติชีพ การเกิด การตาย ที่มีประสิทธิภาพ และได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลการตายมารดา ทารก และสาเหตุการตาย
- 3) มีระบบข้อมูลเฝ้าระวังโรคและการบาดเจ็บ ที่มีประสิทธิภาพ ได้ข้อมูลที่ทันเวลา ตามลักษณะของโรคและการบาดเจ็บ ครอบคลุมข้อมูลจากภาคเอกชน พร้อมทั้งมีระบบเตือนภัยการระบาดของโรคที่สำคัญ
- 4) มีระบบข้อมูลเฝ้าระวังปัจจัยคุกคามสุขภาพ ได้แก่ การเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม การเฝ้าระวังปัจจัยเสี่ยงต่อการระบาดของโรค อุบัติเหตุ อุบัติภัย รวมทั้งการเฝ้าระวังปัจจัยทางสังคมที่กระทบต่อสุขภาพที่มีการบูรณาการภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บข้อมูลที่ครอบคลุมและต่อเนื่อง
- 5) มีระบบข้อมูลทะเบียนโรคเรื้อรังที่สำคัญ ได้แก่ โรคมะเร็ง โรคหัวใจหลอดเลือด เบาหวาน โรคหลอดเลือดสมอง ซึ่งเป็นโรคที่มีภาระโรคสูง โดยมีทั้งระบบทะเบียนโรคระดับประชากร และทะเบียนโรคระดับโรงพยาบาล เพื่อประเมินสถานการณ์ด้านระบาดวิทยา และด้านบริการสุขภาพ
- 6) มีระบบข้อมูลบริการสุขภาพ ในสถานบริการระดับปฐมภูมิ และระดับโรงพยาบาล ที่ครอบคลุมทั้งภาครัฐ และเอกชน โดยมีมาตรฐานกลางของข้อมูลร่วมกัน สามารถรวมข้อมูลในระดับที่สูงขึ้นและแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้ โดยมีทั้งข้อมูลด้านการรักษา การส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และการฟื้นฟูสภาพ
- 7) มีระบบข้อมูลทรัพยากรที่ครอบคลุม ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ ข้อมูลทรัพยากรบุคคล สถานพยาบาล และงบประมาณ รวมทั้งมีระบบบัญชีรายจ่ายสุขภาพ ที่ครบถ้วนต่อเนื่อง และระบบข้อมูลการเงินและค่าใช้จ่ายของสถานพยาบาล ที่มีมาตรฐาน สามารถนำมาวิเคราะห์ได้
- 8) มีระบบการสำรวจทางสุขภาพที่ครอบคลุม ต่อเนื่อง มีการบูรณาการเพื่อลดความซ้ำซ้อน โดยมีการกำหนดมาตรฐานร่วมกัน และมีการวางแผนและจัดการอย่างเป็นระบบ โดยการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การกำหนดมาตรฐานด้านข้อมูลและพัฒนาคุณภาพของข้อมูล

วัตถุประสงค์

เพื่อการมีมาตรฐานของข้อมูลร่วมกัน สำหรับใช้ในการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูล ในระดับของฐานข้อมูลรายบุคคล โดยมาตรฐานหลักที่ควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ มาตรฐานโครงสร้างของข้อมูล มาตรฐานการจำแนกประเภทและรหัส มาตรฐานด้านการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูล เป็นต้น และเพื่อพัฒนากลไกการพัฒนาและควบคุมคุณภาพของข้อมูล ซึ่งจะช่วยให้ข้อมูลมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานมากขึ้น

เป้าหมาย

- 1) มีมาตรฐานด้านโครงสร้างของข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยในของโรงพยาบาล และข้อมูลบริการระดับปฐมภูมิ และอาจจะรวมถึงข้อมูลด้านการเงิน
- 2) มีมาตรฐานด้านการจำแนกประเภทและรหัส ได้แก่ รหัสโรคและหัตถการ รหัสบริการทางการแพทย์ รหัสบริการส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรค รหัสยา เวชภัณฑ์ เครื่องมือแพทย์ รหัสแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก รหัสสถานพยาบาล รหัสทั่วไป ฯลฯ เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนระหว่างฐานข้อมูลของหน่วยงานต่างๆ
- 3) มีมาตรฐานในด้านการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยจะเกี่ยวข้องกับรูปแบบของฐานข้อมูลในการแลกเปลี่ยน อาทิเช่น การใช้มาตรฐานของข้อมูลแบบ XML หรือ HL7 ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทั้งนี้จะเกิดขึ้นจากการตกลงร่วมกัน และความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบต่างๆ รวมทั้งมาตรฐานของการแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลรายบุคคล ที่มีการปกป้องความลับของข้อมูลส่วนบุคคล
- 4) มีกลไกในการพัฒนาและควบคุมคุณภาพของข้อมูลที่ต่อเนื่อง ได้แก่ กลไกการตรวจสอบ การพัฒนาศักยภาพ ระบบนิเทศและให้คำปรึกษา ระบบแรงจูงใจ กลไกการรับรองคุณภาพ การพัฒนาคู่มือ การพัฒนาเครื่องมือและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบจัดการข้อมูลและการเชื่อมโยงข้อมูล

วัตถุประสงค์

เพื่อการมีระบบการจัดการข้อมูล (Data management system) ที่มีประสิทธิภาพ สามารถรวบรวมข้อมูลจากระดับของการบันทึกข้อมูล ไปสู่ระดับของการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นข่าวสารที่เหมาะสมสำหรับการใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบาย และการบริหารจัดการ

เป้าหมาย

- 1) มีระบบส่งต่อและป้อนกลับข้อมูลที่รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่หน่วยบันทึกข้อมูล จนถึงหน่วยที่ทำการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล หรือตั้งแต่หน่วยบริการ ถึงระดับจังหวัดและส่วนกลาง
- 2) มีระบบจัดการคลังข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ สามารถรวบรวมข้อมูลดิบจากหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งจากหน่วยบริการระดับต่างๆ จัดการเป็นคลังข้อมูล ที่มีทั้งข้อมูลดิบและข้อมูลที่วิเคราะห์เบื้องต้น ที่พร้อมสำหรับการดึงไปใช้ประโยชน์โดยหน่วยงานต่าง
- 3) มีระบบการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และรายงานข้อมูล ที่เป็นระบบ ตอบสนองต่อการใช้ประโยชน์ในลักษณะต่างๆ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งเพื่อการศึกษาวิจัยในแง่ลึก

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาระบบการสื่อสารข้อมูลและกลไกการใช้ประโยชน์

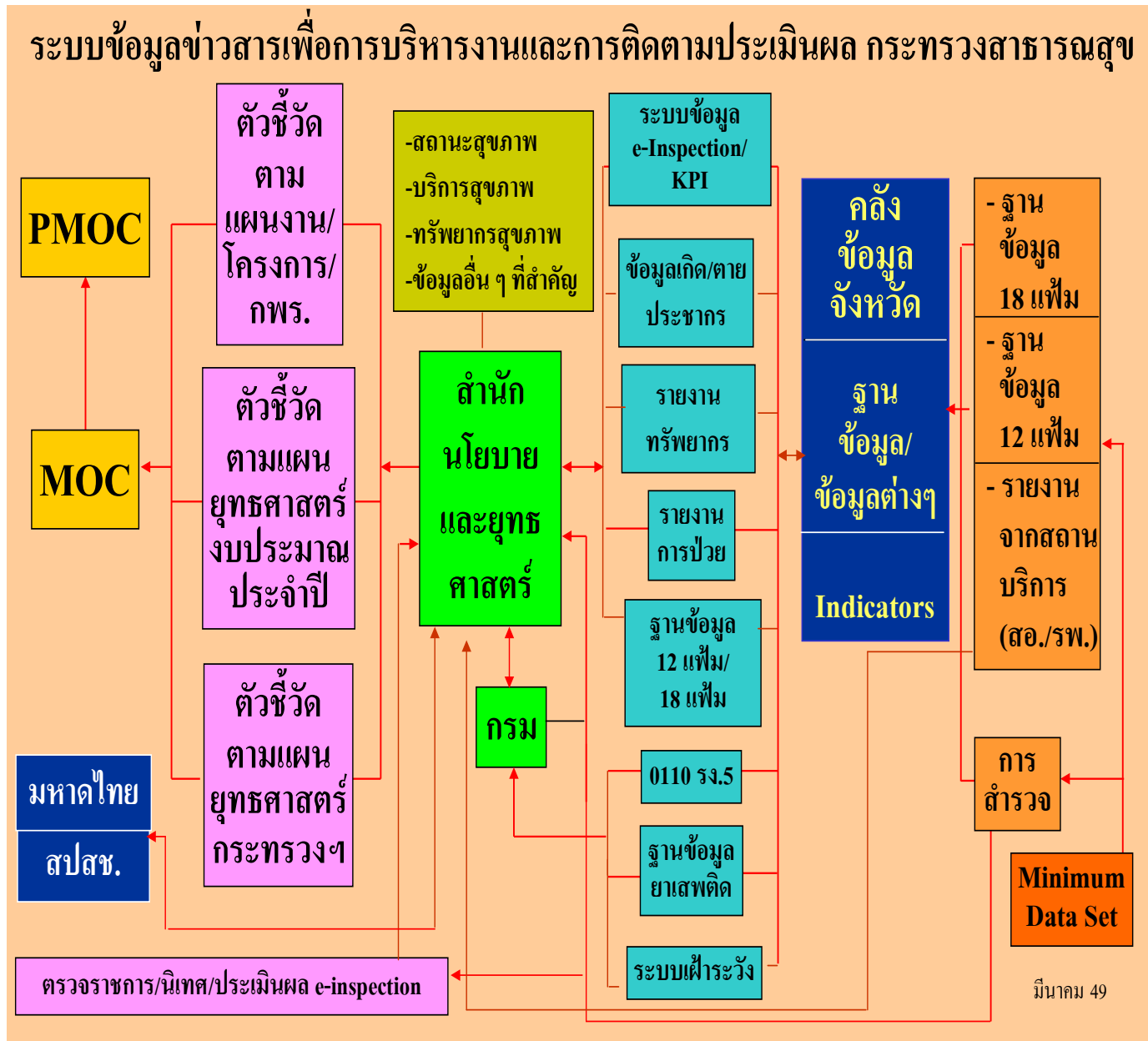
วัตถุประสงค์

เพื่อจัดการข้อมูลข่าวสารให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ในระดับต่างๆ และด้วยวัตถุประสงค์ต่างๆ รวมทั้งกลไกและช่องทางการนำข้อมูลข่าวสารสุขภาพไปใช้ประโยชน์

เป้าหมาย

- 1) ข้อมูลข่าวสารสุขภาพที่อยู่รูปแบบที่เหมาะสมต่อการสื่อสาร และใช้ประโยชน์ในลักษณะต่างๆ โดยผู้ใช้ระดับต่างๆ ได้แก่ รายงานสถานการณ์สุขภาพในภาพรวม สรุปสถิติสุขภาพที่สำคัญ ฐานข้อมูล และสถิติรายละเอียดบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ บทวิเคราะห์สังเคราะห์เฉพาะประเด็น บทความสำหรับสื่อมวลชน หรือสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับประชาชน เป็นต้น
- 2) ระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพเพื่อการจัดการระบบสุขภาพ ใช้ในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านสุขภาพ ทั้งด้านผลผลิตและผลลัพธ์
- 3) ระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพสำหรับการตัดสินใจเชิงนโยบายยุทธศาสตร์
- 4) กลไกและช่องทางการนำข้อมูลข่าวสารสุขภาพไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ กลไกการกำหนดนโยบาย กลไกการวางแผน กลไกการจัดสรรทรัพยากรสุขภาพ กลไกการสื่อสารสู่สาธารณะ กลไกการวางแผนและแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ ฯลฯ

ระบบข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศด้านสาธารณสุขในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, วิชาการระบอบประยุกต์และการใช้คอมพิวเตอร์ในงานสาธารณสุข
หน่วยที่ 13 : ระบบสารสนเทศการบริหารงานสาธารณสุข
กระทรวงสาธารณสุข, (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ ปี พ.ศ.2550
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, เอกสารประกอบคำบรรยาย เรื่อง ระบบงานสารสนเทศที่เกี่ยวกับงาน
สาธารณสุข